

MEDPROSTOR D.O.O.
BREG 22

1000 LJUBLJANA

Strokovno mnenje št. 9/2017-EV
Ljubljana, 22.09. 2017

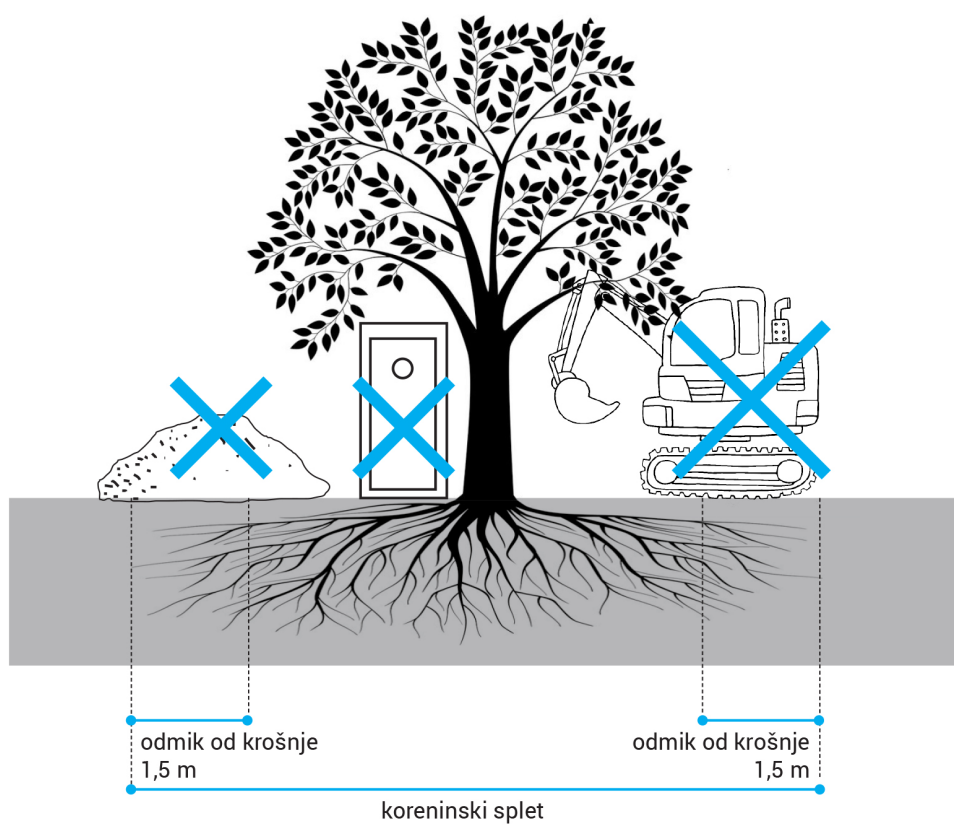
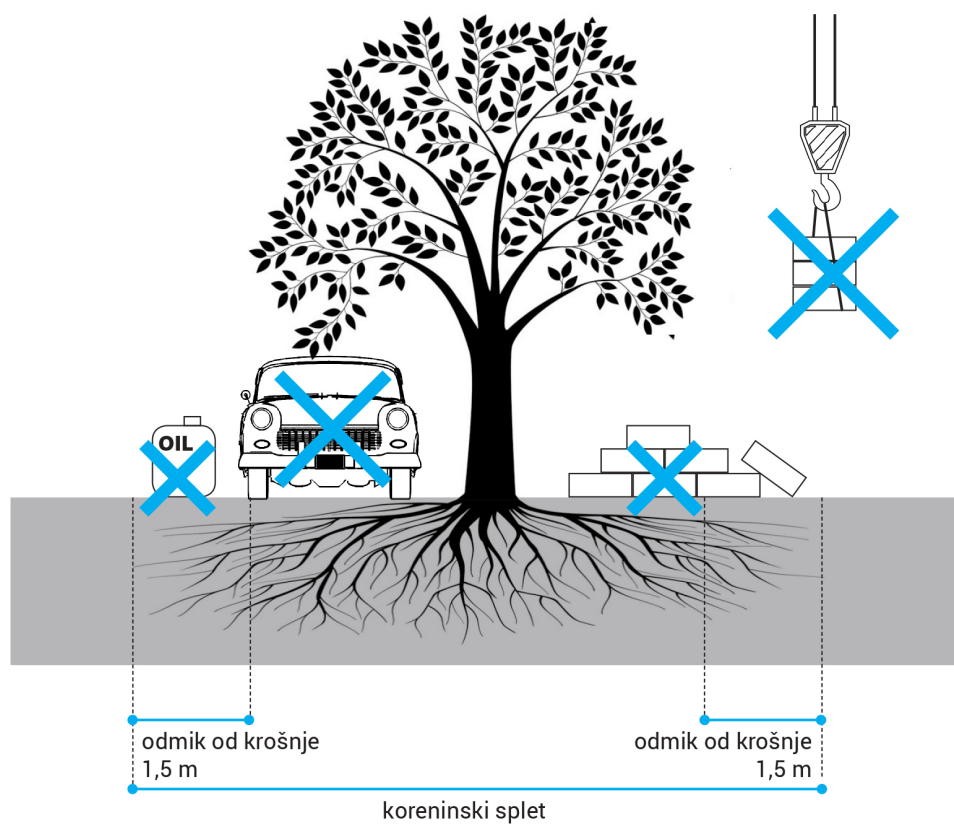
**STROKOVNO MNENJE O ZAŠČITI DREVES IN KORENINSKEGA SISTEMA MED GRADNJO IN
OPIS STANJA DREVES V OBOČJU GRADBENIH DEL O.Š. VIŽMARJE BROD**

Zaščita dreves pri gradnji: Vegetacijska tehnika v krajinski gradnji - zaščita dreves, rastlinskih sestojev in zelenih površin pri gradbenih posegih - DIN 18920 (2002)

Gradbeni posegi lahko pomembno vplivajo na rastline in njihov življenjski prostor. Do poškodb pogosto prihaja zaradi:

- zbitosti tal zaradi hoje, vožnje, parkiranja strojev in vozili, skladiščenja gradbenih materialov in odpadkov,
- zbitosti gradbišča, kot posledico tehničnega posega pri gradnji poti,
- tlakovanja za zrak in vodo neprepustnim tlakom,
- premika zemljine, nanosa zemlje, odstranitve zemlje,
- izkopa gradbenih jam in jarkov,
- erozije,
- mehničnega poškodovanja ali uničenja v območju korenin in/ali na površini,
- sproščanja dreves iz sestojev,
- znižanja podtalnice,
- trajnega povečanja vlažnosti,
- ognja.

Obseg poškodbe je v veliko primerih opazen šele po več letih, njihov vpliv pa je odvisen tudi od vrste prizadetih rastlin na rastišču. Posledica poškodbe je tako npr. lahko osiromašenje rastlinskih vrst ali pa negativen vpliv dreves na prometno varnost in varnost ljudi. Zaradi gradbenih posegov je najbolj na udaru in ranljiv koreninski sistem. Ker ni viden, so poškodbe pogosto prezrte.

Slika 1: Prepovedano odlaganje materialov in prometa pod drevesom

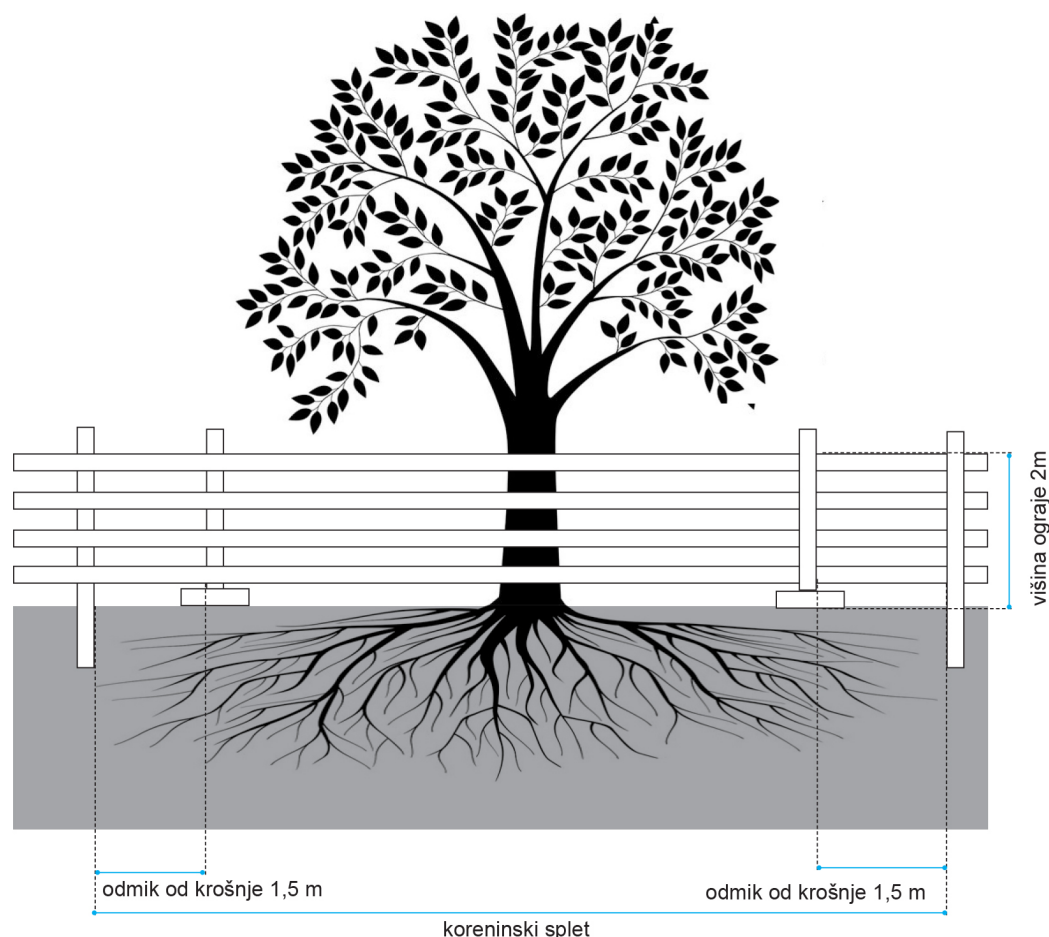
Potreba, vrsta, obsegu in čas zaščitnega posega je odvisna od lastnosti obstoječih drevesih, kakor tudi po vrstah ukrepov, obsegu in trajanju gradbenih del. V posameznih primerih je potrebno preveriti, če so potrebni arboristični ukrepi za saniranje dreves.

Na zelene površine je prepovedano vnašati snovi, ki onesnažujejo tla in škodijo rastlinam npr. topila, mineralna olja, kisline, luge, barve, cement ali druga veziva.

V primeru potrebe po kurjenju morajo biti kurišča oddaljena od oboda krošnje dreves in grmičev najmanj 5 m. Na odprtem se lahko ogenj zaneti le pri upoštevanju smeri vetra. Kurišče mora biti od oboda krošnje dreves ali grmičev oddaljeno vsaj 20 m.

Če je pri gradnji potrebno odvajati vodo, ta ne sme zamakati ali preplaviti korenin dreves in vegetacijskih površin.

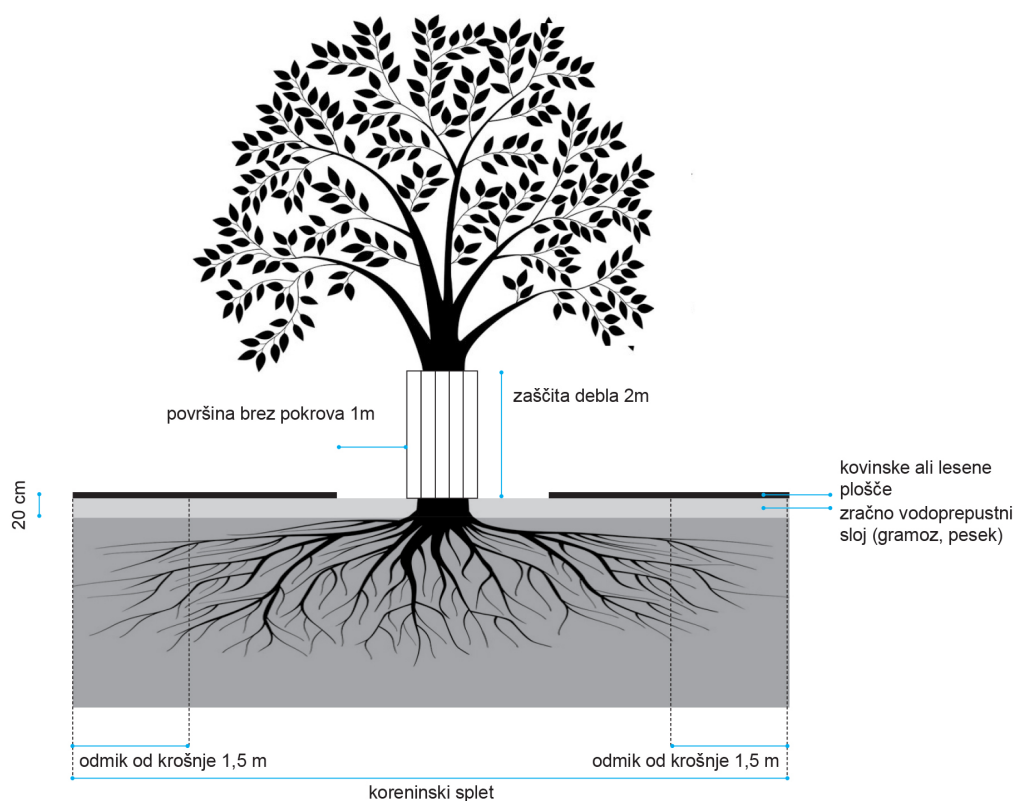
Da bi preprečili mehanične poškodbe (npr. udarnine in odrgnine lubja, lesa in korenin, poškodbe krošnje) z vozili, gradbenimi stroji in gradbenimi deli, je potrebno drevesa v območju gradnje zaščititi z 2 m visoko trdno ograjo, s stranskim odklikom najmanj 1,5 m (slika 2). Če zaradi pomanjkanja prostora ni možna zaščita celotnega območja korenin, mora biti varovano območje kar se da veliko, površina pa mora biti odprta. Deblo mora biti obdano z najmanj 2 m visoko oblogo iz desk (slika 3), ki je na strani proti drevesu obložena s tkanino. Zaščitno oblogo je potrebno namestiti, ne da bi pri tem poškodovali drevesa. Ne sme se postaviti neposredno na korenine. Krošnjo je potrebno zaščititi pred poškodbami strojev. V primeru da so ogrožene veje, se te usmerijo navzgor s primerno oporo. Mesta, kjer se veje naslanjajo na oporo, se obložijo s tekstilom.

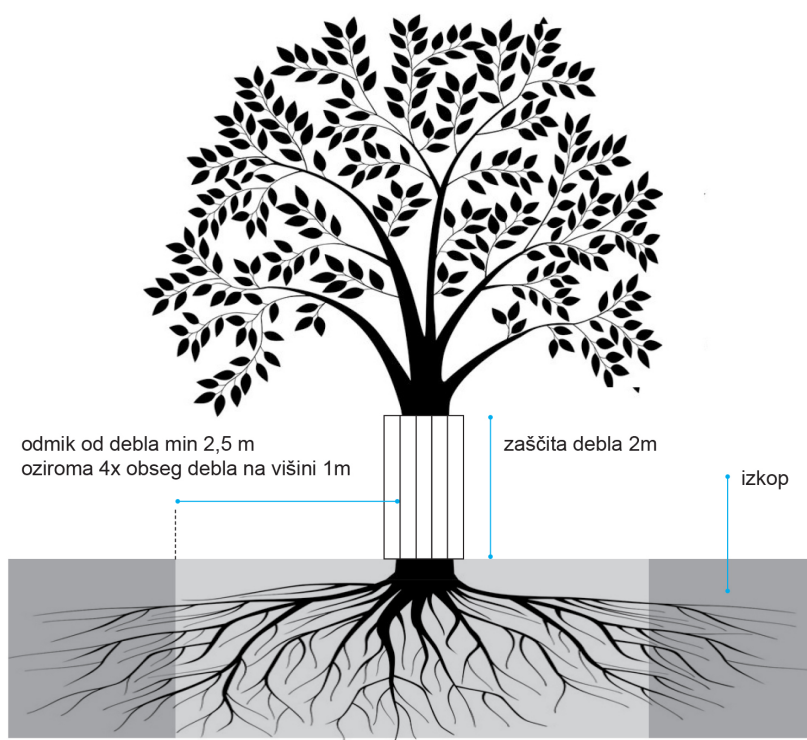
Slika 2: zaščita koreninskega spleta in krošnje z ograjo

Na območje korenin se ne bi smelo ničesar nanašati. Če se v posameznem primeru temu ne more izogniti, je potrebno pri debelini nanosa in pri postopku vgradnje, po celi površini ali sektorsko upoštevati lastnosti vrste, starost, vitalnost, vrsto koreninskega spleta, talne razmere in vrsto materiala. Nanos zemlje se naj izvede sektorsko. Prezračevalni sektor naj obsega najmanj tretjino površine koreninskega spleta. Pred nanosom je potrebno ves rastlinski pokrov odstraniti ročno ali z odsesavanjem. To pomeni listje in vse druge organske snovi, ki bi pri razgradnji povzročile pomanjkanje kisika.

Na območje korenin se lahko nanaša le grobozrnat material, ki prepušča zrak in vodo. Če se dodatno nanese rastni sloj, se prvo nanese grobozrnat material v debelini 20 cm, nato peščeno zemljo v debelini največ 20 cm. Ta rastni sloj se ne sme nanesti bližje kot 1 m od drevesa (slika 3).

Slika 3: Zaščita koreninskega spleta s talno ureditvijo in drevesa z debelno zaščito.

Slika 4: Minimalni odmik od debla pri izkopu

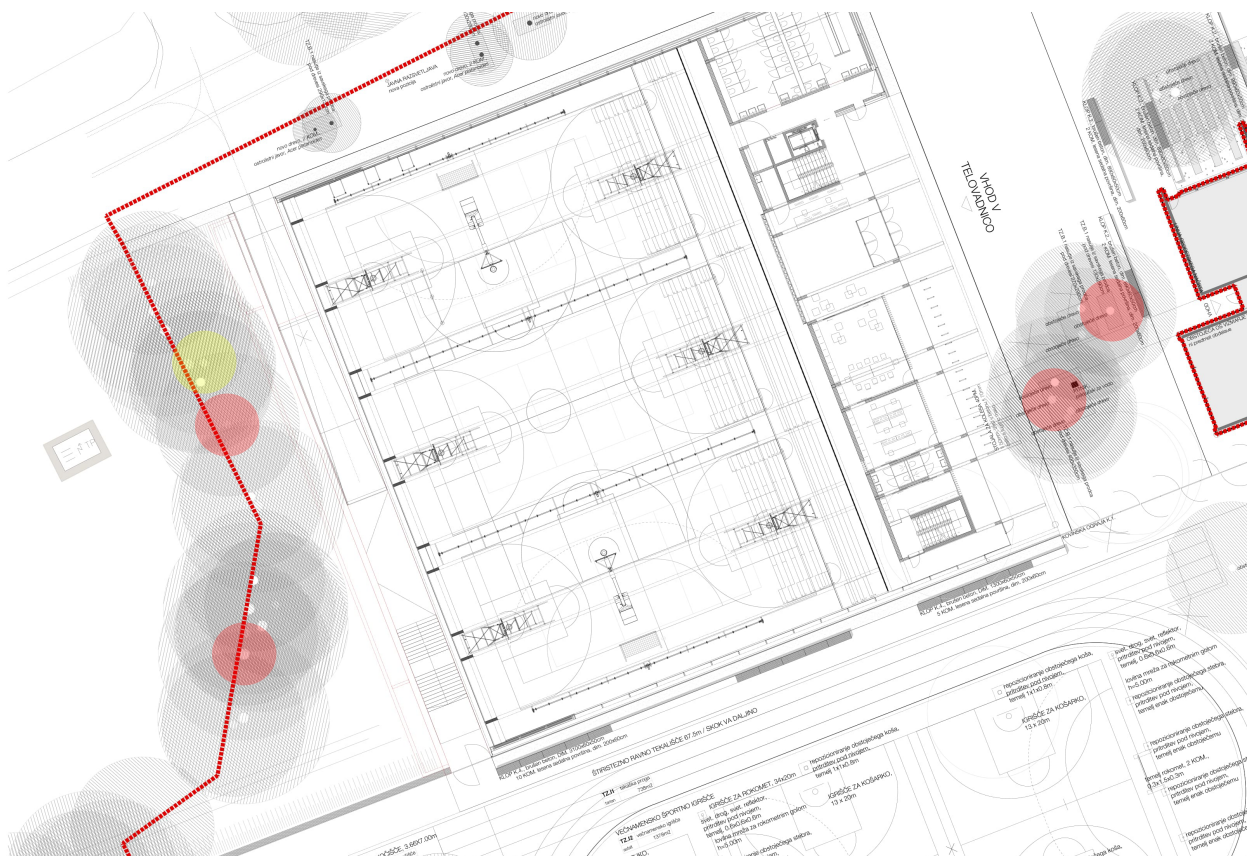
Izkop v območju koreninskega sistema dreves: V območju korenin se praviloma ne sme kopati jarkov, kotanj in gradbenih jam. ne bližje od 4 kratnega obseg debla na višini 1 m, vendar najmanj 2,5 m (slika 4). Če se temu ne da izogniti, se le te kopljejo ročno. Pri kopanju v območju korenin se ne sme presekati korenin s premerom večjim od 2 cm. Poškodbam se je potrebno izogibati, v kolikor pa do njih pride, je potrebno korenine primerno oskrbeti. Korenine je potrebno vedno odrezati, rez pa zgladiti. Konce korenin s premerom manjšim od 2 cm je potrebno obdelati s pripravki, ki pospešujejo rast (vsebujejo IBA), rane korenin večjih od 2 cm pa s sredstvi, ki celijo rane (cepilna smola). Sproščene korenine je potrebno zavarovati pred soncem in izsušitvijo ter mrazom (grobi tekstil iz jute, kokosa). Substrat s katerim se korenine zasipa mora trajno zagotavljati dovod zraka, saj je od tega odvisna obnova poškodovanih korenin.

Ker bo na območju med obstoječim objektom in novo telovadnico zaradi slabega stanja potrebno posekati dve najdebelejši drevesi se gradbena jama ne bo približala koreninskemu sistemu v tej meri, da bi trajno poškodovala drevesa.

Pri nestabilnih tleh in globokih gradbenih jamah je potrebno drevo zavarovati z zagatnimi stenami.

Praviloma se v reprezentativnem vzorčnem obsegu izvedbo vizualno preverja. S tem se ugotavlja njena skladnosti s projektno dokumentacijo.

Stanje dreves na obočju izkopa gradbene jame in potrebni ukrepi:

Slika 5: Območje pregleda dreves zaradi izkopa gradbene jame

Območje med obstoječim objektom in telovadnico. Potreben posek dveh lip. Prvo drevo gledano iz severa proti jugu označeno z rdečo. Drevo se suši zaradi varnosti priporočam posek (Slika 6). Drugo drevo prav tako lipa ima močno poškodovan korenčnik, korenine in deblo. Viden je razkroj, ker je lipa slab korpartmentalizator, to pomeni, da težko zajezi napredovanje razkroja, bo to drevo v prihodnosti postalo nevarno. Zaradi varnosti priporočam posek (Slika 7).

Ostalim drevesom je potrebno odstraniti suhe veje dvigniti profil in delno zmanjšati krošnjo zaradi gradnje novega objekta.

Slika 6: Drevo se suši

Slika 7: Poškodbe korenin korenčnika debla posledica razkroj

Območje med telovadnico in transformatorsko postajo. Problematična drevesa so označena na sliki 4 naštevam od severa proti jugu. Prvo problematično drevo je lipa z dvojnimi deblom in vraslo skorjo. Na sliki 4 označena z rumeno. Kadar se pojavi vrasla skorja, je povezava med vejama šibka. Zato priporočam razbremenitev krošnje in povezavo sovladujočih vrhov. S tem se bomo izognili morebitnim posledicam padca enega izmed vrhov.

Drugo drevo prav tako lipa ima suh vrh in je v slabem stanju, priporočam posek.

Tretje drevo je popolnoma suh hrast priporočam posek.

Ostalim drevesom je potrebno odstraniti suhe veje in delno zmanjšati krošnjo zaradi gradnje novega objekta.

Vse potrebne ukrepe je potrebno izvesti pred pričetkom izkopa. S tem se bo znatno zmanjšala možnost poškodb dreves med gradnjo.

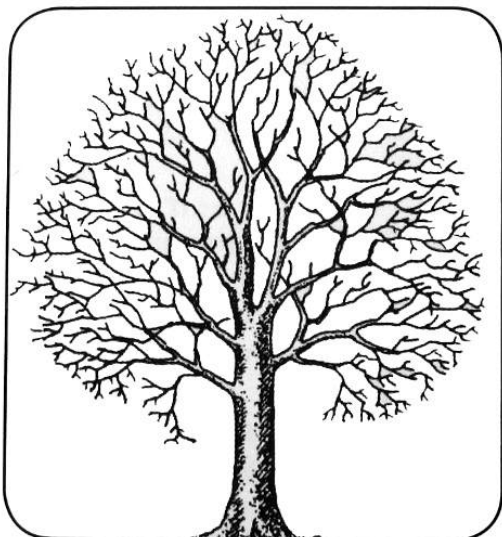
Slika 8: Suh hrast

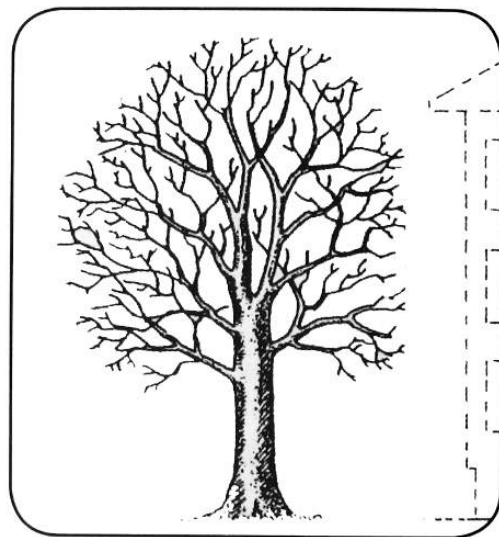
Slika 9: Suh vrh na lipi

Z zmanjševanjem krošnje zmanjšamo krošnjo drevesa, vendar je pri tem potrebno ohraniti naravno obliko drevesa. Pri tem ukrepu odstranimo vrhove vej ali debla do notranjih stranskih vej. Obglavljanje ni dovoljeno.

Pred obžagovanjem si za vsako odstranjeno vejo izberemo stransko vejo, ki bo na drevesu ostala in nadaljevala rast. Premer veje, ki ostane, mora predstavljati vsaj $\frac{1}{3}$ premera veje, ki smo jo odstranili. Ohranjena stranska veja mora ozeleneti rastočo vejno linijo. Odstranimo lahko največ 20% celotnega listnega volumna (slika 11).

Slika 10: Drevo pred obrezovanjem

Slika 11: Drevo z zmanjšano krošnjo ob objektu

Viri:

DIN 18920. 2002. Vegetationstechnik im Landschaftsbau - Schutz von Bäumen, Pflanzenbeständen und Vegetationsflächen bei Baumaßnahmen.

EAC. 2008. Evropska navodila za obžagovanje dreves (prevod dela: European tree pruning guide, 2nd ed, 2/2005).

Erik Vidmar
(ISA Certified Arborist, ML-0382A)

